

Claire Loftus, Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí
Aitheasc Tosaigh ag 13ú Comhdháil Bhliantúil na nIonchúisitheoirí Náisiúnta
Dé Sathairn, an 19 Bealtaine 2012

A Chomhaltaí den Bhreithiúnacht, a chomh-ionchúisitheoirí, a dhaoine uaisle

Is cúis mhór pléisiúir dom fáilte a chur romhaibh chuig 13ú Comhdháil Bhliantúil na nIonchúisitheoirí Náisiúnta atá á reáchtáil againn. Is pribhléid ar leith dom féin é déanamh amhlaidh den chéad uair mar Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí.

Mar is eol daoibh, chuaigh mé i mbun oifige sé mhí ó shin i mí na Samhna 2011 agus ceapaim, dá bhrí sin, gur cuí roinnt tuairimí ginearálta a chur os bhur gcomhair sula gcromfaidh mé ar ábhar chomhdháil an lae inniu.

Tháinig mise i gcomharbas James Hamilton a raibh an post mar Stiúrthóir aige ar feadh an 12 bhliain roimhe sin. Tá lúcháir orm gur féidir leisean a bheith inár gcuideachta inniu. Bhí James Hamilton i gceannas ar an oifig le linn tréimhse inar tharla athrú an-suntasach agus nuachóiriú sa tseirbhís ionchúisimh, lena n-áirítear freagracht a ghlacadh as an tseirbhís aturnaetha a bhí á riaradh roimhe sin ag an bPríomh-Aturnaetha Stáit agus as na hAturnaetha Stáit a bhí a riaradh roimhe sin ag oifig an Ard-Aighne. Maidir leis an tseirbhís atá againn anois, is mar thoradh ar fhís fhoriomlán s'aigesean atá sí ann. Bhí sé d'ádh ormsa a bheith ag obair in éineacht leis ar feadh an chuid is mó dá théarma oifige agus a bheith páirteach i gcur i bhfeidhm na n-athruithe sin. Ní raibh i bhfoilsíú Treoirínte mionsonraithe d'ionchúisitheoirí ach ceann amháin de na nithe nuálacha a thug James Hamilton isteach agus a bhfuil seantaithí againn orthu anois. Is eol dom go fíormhaith na leagáidí a d'fhág mo neas-réamhtheachtaí agus an chéad DPP, Eamonn Barnes, ina ndiaidh agus tá mé tiomanta go mór i leith leanúint de chaighdeán níos airde a chothú i ndáil le hionchúiseamh agus, sa tslí sin, muinín an phobail sa tseirbhís ionchúisimh a choimeád ar bun.

Mar dhlíodóir a bhfuil 18 mbliana den 20 bliain ó cháiligh sí caite aici ag obair mar ionchúisitheoir, is eol dom go maith an fhreagracht mhór a ghabhann leis an ról seo agus is eol dom freisin na croí-luachanna riachtanacha a bhaineann leis an ról seo lena n-áirítear urraim do riail an dlí agus d'admháil chearta an duine. Tá na Treoirínte luaite agam ach ceapaim gur fiú an méid seo a leanas a lua mar gur ní é a measaim ina leith gurb é bunbhrí dhualgas an ionchúisitheora é:

“Is é is aidhm don ionchúisitheoir ná a chinntiú go mbaintear fíoras cóir amach ag deireadh phróiseas na trialach seachas féachaint le ciontú a bhaint amach ar ais nó ar éigean. Ní hé is cuspóir d'ionchúiseamh coiriúil ná ciontú a bhaint amach: Is é is cuspóir leis ná nithe a chur os comhair breithimh agus giúiré ar nithe iad a measann lucht an ionchúisimh ina leith gur fianaise inchreidte iad atá ábhartha i ndáil leis an méid a líomhnaítear gur cion é.”

Tá sé tugtha faoi deara agam go bhfuil an sliocht ceannann céanna luaite ag Patrick Treacy SC ina pháipéar féin. Ar ndóigh, tá cuid mhór oibleagáidí agus dualgas eile ann a éiríonn as an aidhm bhunúsach sin agus, le fírinne, bainfidh ceann amháin dár gcuid seisiún maidin inniu le cur i láthair faoi nithe a bhaineann le nochtadh ar rud é

atá thar a bheith tábhachtach i dtaca lena chinntiú go mbainfear ceartas amach i ngach cás agus go bhfaighidh cosantóir triail chothrom.

Tá sé d'ádh orainn go bhfuil cónaí orainn i ndaonlathas atá bunaithe ar riail an dlí ar tríthi atá foráil déanta le reacht maidir le neamhspleáchas an ionchúisitheoir. Tá tuiscint mhaith ann anois ar an neamhspleáchas sin a achtaíodh den chéad uair le reacht sa bhliain 1974 go háirithe de bharr iarrachtaí an chéad DPP, Eamonn Barnes. Ciallaíonn sé sin gur féidir liomsa agus le daoine de m'fhoireann cinntí a dhéanamh i dtaobh ionchúiseamh a dhéanamh, nó gan ionchúiseamh a dhéanamh, saor ó bhrú polaitiúil nó poiblí nó saor ó bhraistint go bhfuil brú den sórt sin ann. Ceapaim gurb ionann é freisin agus daingniú agus cosaint don phobal dá bhfónaimid.

Ina theannta sin, tá mise neamhspleách ar imscrúdaitheoirí, ar ndóigh, cibé acu An Garda Síochána nó gníomhaireachtaí speisialtóireachta eile. Níl aon fheidhm imscrúdúcháin agam ná níl aon ról agam maidir le scóip imscrúdúcháin. Cé gur féidir liomsa agus le daoine de m'fhoireann comhairle dhlíthiúil agus moltaí a thairiscint maidir leis an gcur chuige i ndáil le himscrúdúcháin is faoin imscrúdaitheoir é, i ndeireadh na dála, cinneadh a dhéanamh i dtaobh conas feidhmiú. Is é an tairbhe a ghabhann leis an neamhspleáchas imscrúdúcháin sin ná go mbíonn oibiachtúlacht ann le linn measúnú a dhéanamh ar thorthaí na n-imscrúdúcháin sin nuair a leagtar na torthaí sin faoi bhráid na hOifige seo i bhfoirm fianaise i gcomhaid.

Is fiú tagairt a dhéanamh athuair anseo don cheanglas bunúsach nach mór a chomhlíonadh sula ndéantar cinneadh chun ionchúiseamh a dhéanamh: Is é sin le rá, a bheith deimhin de go bhfuil dóthain fianaise ann ar dá réir a d'fhéadfadh giúiré, tar éis treoir chuí dhlíthiúil a fháil, an cosantóir a fháil ciontach sa chion lena mbaineann. Ní mór ionchas réasúnach a bheith ann go mbainfear ciontú amach. Nuair is deimhin linn gurb amhlaidh an cás, déanaimid breithniú i dtaobh an bhfuil sé ar mhaithe le leas an phobail ionchúiseamh a dhéanamh. Tugann sé sin rogha thábhachtach dom mar ionchúisitheoir, ar rogha í nach bhfuil ar fáil i gcuid mhór dlínsí ach ar rogha í nach mór a fheidhmiú go cúramach.

Agus mé ag dul i mbun mo théarma oifige mar Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí, tá sé d'ádh orm dul i gceannas ar sheirbhís ionchúisimh a bhfuil mór-nuachóiriú agus mór-athchóiriú déanta uirthi, faoi mar atá ráite agam cheana féin. Ach níl mé chun mo mhaidí a ligean le sruth a mhéid a bhaineann leis na hathruithe eile atá le déanamh ar an tseirbhís ionchúisimh go háirithe tráth a bhfuil srianta móra airgeadais ann.

Ar an drochuair, tá mór-chuspóir amháin de chuid na hOifige ann nár baineadh amach fós. Is é atá sa chuspóir sin ná go ndéanfaí an Oifig mhéadaithe, lena n-áirítear an tseirbhís aturnaetha, a tharraingt le chéile in aon fhoirgneamh amháin. Tá sé beagnach dhá bhliain déag ó ceapadh mise mar an chéad sain-atornae de chuid an DPP agus níor baineadh an cuspóir sin amach fós. Ach tá dul chun cinn á dhéanamh sa mhéid go bhfuiltear ag súil go ndéanfar Rannán Stiúrtha m'Oifige agus cuid de Rannán na nAturnaetha a bhogadh isteach i seanfhoirgneamh na Roinne Cosanta ar Bhóthar na hOtharlainne gar do Pháirc an Fhionnuisce agus go ndéanfar sin an mhí seo chugainn. Is é atá beartaithe ná go mbeidh gach duine de m'fhoireann lonnaithe ansin sa deireadh.

Tá cuid mhór éiginnteachta ann fós i dtaobh cén uair a bheidh an láthair iomlán ar fáil ag an Oifig seo. Tá an tAire Stáit ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe a bhfuil freagracht speisialta air maidir le hOifig na nOibreacha Poiblí, Brian Hayes, TD, tar éis tacaíocht a léiriú don chuspóir foriomlán seo, ar cuspóir é lena ngabhann brí mhór phraiticiúil ós rud é go bhfuil an t-áitreabh lena mbaineann tadhlach leis na Cúirteanna Coiriúla Breithiúnais. San idirlinn, ní mór go mbeidh Rannán na nAturnaetha, faoi cheannas an Phríomh-Aturnae Ionchúisimh, roinnte ina dhá ionad rud nach bhfuil idéalach go hiomlán. Ach tá tairbhí ann a éiríonn láithreach as cuid áirithe den fhoireann aturnaetha a lonnú tadhlach leis an bhfoireann stiúrtha agus lena dtugtar tacaíocht don mhíchaoithiúlacht shealadach seo. Sna cúinsí atá ann faoi láthair, measaim gurb é mo dhualgas mar Stiúrthóir féachaint leis an leas is mó is féidir a bhaint as na barainneachtaí seo ar aon slí atá ar fáil dom. I gcomhthéacs Chomhaontú Pháirc an Chrócaigh agus na srianta eacnamaíochta atá ann faoi láthair, tá athchóirithe á gcur i bhfeidhm ag an Oifig le tamall anuas ar athchóirithe iad atá dírithe ar chinnteoireacht áirithe a tharmligean chuig Rannán na nAturnaetha ionas gur féidir dúblú saothair i measc dlíodóirí a sheachaint i gcás inar cuí sin. Tá sé beartaithe go ndéanfar tuilleadh dul chun cinn maidir leis an tionscnamh seo tar éis an aistriú chuig Bóthar na hOtharlainne.

Táimid ag bogadh isteach sa chéad chéim eile seo agus breisithe nua déanta ar fhoireann shinsearach bainistíochta na hOifige. Is cúis lúcháire dom a fhógairt go ndearnadh na ceapacháin seo a leanas tar éis comórtas oscailte, is é sin, ceapadh Elizabeth mar chomharba orm féin mar Cheann an Rannáin Stiúrtha agus roghnaíodh Peter Mullen, atá ina Chomhpháirtí Bainistíochta faoi láthair le Sheehan and Partners Solicitors, mar an chéad Phríomh-Aturnae Ionchúisimh eile. Is mian liom comhghairdeas ó chroí a ghabháil leis an mbeirt acu agus gach rath a ghuí dóibh ina ról faoi seach. Beidh ról thar a bheith tábhachtach acu maidir le cur i bhfeidhm m'fhíse mar Stiúrthóir sna blianta atá romhainn. Táthar ag súil go rachaidh siad i mbun a ról nua sa chéad leath de mhí an Mheithimh ach daingneofar an méid sin go gairid. Tháinig an folúntas mar Phríomh-Aturnae Ionchúisimh chun cinn tar éis Eileen Creedon a cheapadh mar Phríomh-Aturnae Stáit i mí Eanáir. Is mian liom buíochas a ghabháil le Eileen as a seirbhís mar Phríomh-Aturnae Ionchúisimh agus as an líon mór blianta a chaith sí i ról éagsúla sa tseirbhís ionchúisimh. Is mian liom freisin buíochas a ghabháil le Liz Howlin as feidhmiú chomh cumasach agus chomh toilteanach sin mar Phríomh-Aturnae Ionchúisimh.

De réir mar is iondúil, tá cuid mhór athruithe tar éis tarlú sa tírdhreach reachtaíochta ó bhí an chomhdháil bhliantúil dheireanach ann, lena n-áirítear an tAcht um Cheartas Coiriúil 2011 a raibh impleachtaí forleathana aige maidir le hionchúiseamh a dhéanamh i leith coire, lena n-áirítear forálacha chun iallach a chur, den chéad uair, ar dhaoine ag a bhfuil faisnéis nó fianaise comhoibriú a dhéanamh le himscrúdú i ndáil le coir atá déanta. Is forbairt shuntasach an méid sin agus tá torthaí bainte amach mar gheall uirthi cheana féin i dtaca le comhoibriú a áirithiú.

Ag an am céanna, ar an leibhéal Eorpach, tá Treoir Aontais Eorpaigh á caibidil ar treoir í atá beartaithe chun caighdeán íosta a bhunú maidir le cearta, tacaíocht agus cosaint a mhéid a bhaineann le híospartaigh na coireachta. Cé nach bhfuil bailchríoch curtha uirthi fós, tá sé tábhachtach a lua go n-áirítear i measc na gcearta a

bheartaítear a thabhairt d'íospartaigh an ceart chun cúiseanna a fháil, sa chuid is mó cásanna, i ndáil le cinneadh ar thaobh an lucht ionchúisimh gan ionchúiseamh a dhéanamh, ach sin faoi réir eisceachtaí áirithe atá measartha teoranta. Mar atá ráite agam, tá bailchríoch le cur air sin fós ach tá sé tábhachtach a bheith ar an eolas faoin gcomhthéacs oibre a mbeifear ag súil leis go n-oibreoidimid dá réir am éigin amach anseo.

I láthair na huaire, tugann Oifig s'agamsa cúiseanna le cinntí i gcásanna marfacha áirithe agus tá an líon cásanna inar iarradh cúiseanna ó tugadh an beartas seo isteach níos mí ná trí bliana go leith ó shin an-íseal, is é sin, tuairim is 30 iarraidh. Mar is eol daoibh freisin, tá breithniú á dhéanamh ag m'Oifig i dtaobh leathnú a dhéanamh ar an mbeartas seo chuig cúiseanna a thabhairt maidir le cinntí gan ionchúiseamh a dhéanamh i ndáil le cionta gnéasacha. Shonraigh mo réamhtheachtaí go raibh diansaothar ag gabháil leis an bpróiseas ar dá réir a thugtar cúiseanna agus beidh sé sin ina ghné shuntasach maidir le haon leathnú ar an obair seo. Ach tá mise tiomanta i gcónaí i leith a chinntiú go ndéanfaimid idirchaidreamh le híospartaigh i gcásanna ar leithligh a ndéanaimid ionchúiseamh mar gheall orthu agus go ndéanfaimid amhlaidh i gcomhréir leis na gealltanais atá tugtha againn. Tacaím freisin leis an gcomhoibriú leanúnach trasghníomhaireachta sa réimse seo laistigh den chóras breithiúnach. Maidir leis na daoine deonacha agus na grúpaí go léir ar labhair mé go pearsanta le roinnt acu thar na blianta, molaim iad as an obair a dhéanann siad ar bhonn laethúil sna cúirteanna agus in áiteanna eile.

Níl ach ní praiticiúil amháin ann ar mhaith liom suntas a thabhairt dó. Dá bhféadfainn mian amháin de mo chuid a chur i gcrích maidir le hoibriú an chórais ceartais choiriúil, is é a bheadh ann ná go mbeadh nósanna imeachta éifeachtúla réamhthrialach againn chun déileáil le saincheisteanna nach gá déileáil leo sa triail. Mian gan tábhacht atá ann, b'fhéidir, ach ós rud é nach bhfuil nósanna imeachta den sórt sin ann tá difear mór á dhéanamh do riaradh tráthúil an cheartais. D'ainneoin go bpléadálann formhór mór na gcosantóirí ciontach sa deireadh, is é sin níos mó ná 90% díobh de ghnáth, maireann an tréimhse roimh thrialacha i mBaile Átha Cliath bliain amháin ar a laghad anois sa Phríomh-Chúirt Choiriúil agus maireann sí beagnach bliain amháin sa Chúirt Chuarda. D'fhéadfadh difríocht a bheith ann idir fad na dtréimhsí sin ó thráth go céile sa bhliain agus ní hionann an staid ar fud na tíre ach tá riaráistí ina ghné shuntasach ansin freisin. Is amhlaidh an scéal d'ainneoin acmhainní suntasacha breithiúnacha a bheith leithroinnte le roinnt blianta anuas do ghnó coiriúil faoi réir na srianta a fhorchuirtear ar na cúirteanna maidir le déileáil le gach cineál gnó dhlíthiúil.

Rinne "An Grúpa Oibre ar Dhlínse na gCúirteanna" an tsaincheist sin maidir le Nósanna Imeachta Réamhthrialach a bhreithniú sa bhliain 2003 agus rinneadh moladh maidir le héisteacht réamhthrialach a bheith ann roimh an triail, ar éisteacht í a bhféadfaí soiléiriú nó rialú a dhéanamh lena linn i ndáil le roinnt saincheisteanna. Cé gur fáiltíodh an tráth sin roimh an moladh i ndáil le sásra foirmiúil le haghaidh nósanna imeachta réamhthrialach, mheas Stiúrthóir na haimsire sin agus mheas mé féin, a bhí mar ionadaí dó sa ghrúpa oibre, nár leor an moladh sin sa mhéid go raibh sé ag brath ar chomhoibriú idir na páirtithe. Tá mise den tuairim gur féidir córas trína gceanglaítear ar an dá thaobh (seachas ar an lucht ionchúisimh amháin) díriú ar na fíor-shaincheisteanna i gcás áirithe ag céim níos luaithe a chur i bhfeidhm agus go

luathódh sé sin próiseáil cásanna ag gach céim suas go dtí gearradh pianbhreithe, rud a shábhálfadh am luachmhar cúirte, am giúróirí agus, go deimhin, costais dhlíthiúla chomh maith. Is cúis áthais dom a rá go bhfuil dhá choiste ann chun scrúdú a dhéanamh ar ghnéithe éagsúla den tsaincheist seo, ar coistí iad ar bhunaigh an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Cosanta ceann amháin díobh agus ar bhunaigh an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Cosanta agus an Príomh-Bhreitheamh an ceann eile díobh, agus tá mé ag dúil leis na moltaí críochnaitheacha a thiocfaidh uathu. Le go n-oibreoidh réiteach i gceart, tá mise den tuairim go bhfuil gá le reachtaíocht a mhéid a bhaineann le saincheisteanna dlí lena n-áirítear saincheisteanna a bhaineann le hinghlacthacht fianaise. Is dealraitheach gurb é sin tuairim na Cúirte Uachtaraí freisin. Tráth a bhfuil diansrianta airgeadais ann, ní mór dúinn go léir a bheith nuálach maidir lenár gcur chuige i ndáil leis an tsaincheist seo.

Is mian liom díriú ar na topaicí ar ár gclár anois. Tá mé an-bhuíoch de na cainteoirí go léir a bhfuil am caite acu ar ullmhú páipéar spéisiúil agus ar labhairt linn maidin inniu. Is de thaisme seachas d'aon turas atá gach ceann de thopaicí chlár na maidine inniu bainteach le fadhbanna agus saincheisteanna an-phraiticiúil don lucht ionchúisimh. Baineann siad sin leis na dúshláin laethúla atá le sárú ag ionchúisitheoirí le linn trialach, ar ábhar é a ndéileálfadh Patrick Casey SC leis, nó le féachaint le dul i ngleic leis an iomad gnéithe dár n-oibleagáidí maidir le nochtadh, ar ábhar é a ndéileálfadh comhairleoir dlí Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, Eunice O'Raw, agus ár gCeann Beartais, Kate Mulkerrins, leis. Tá cur i láthair déach an-fhóinteach againn freisin ón tSaotharlann Dlí-Eolaíochta agus ón nGarda Síochána maidir le hionchúiseamh i gcásanna a bhaineann le drugaí go háirithe ionchúisimh a leanann as alt 15A den Acht um Mí-Úsáid Drugaí agus maidir leis na fadhbanna a d'fhéadfadh a bheith ann mar thoradh ar mheastóireachtaí díospóidithe. Is cúis pléisiúir dom a rá go bhfuil saineolaí ceannasach gan sárú againn i réimse na bpianbhreitheanna, is é sin, Tom O'Malley agus déileálfadh seisean leis na forbairtí is déanaí sa réimse seo a mbaineann deacrachtaí leis agus atá ag athrú de shíor. Tá topaic amháin ar a laghad againn a bhfuil sé i gceist againn déileáil leis i seisiún iata. Tá súil agam go mbeidh sibh in ann rud éigin úsáideach a fháil ón bplé seo agus, go deimhin, go nglacfaidh sibh páirt ann i rith na maidine.

Is mian liom, go háirithe i mo chéad bhliain mar Stiúrthóir, ómós a thabhairt do na grúpaí éagsúla a bhfuil cuid mhór díobh anseo inniu agus a rannchuidíonn le hoibriú seirbhíse éifeachtaí ionchúisimh. Tá sé d'ádh ormsa, mar gheall ar na ról a bhí agam roimhe seo, go bhfuil aithne agam ar an gcuid is mó díbh agus gurb eol dom gairmiúlacht agus sármhaitheas na seirbhíse a sholáthraíonn sibh thar mo cheann. Is mian liom buíochas a ghabháil leis an bhfoireann an-díograiseach sa Oifig, leis na hAturnaetha Stáit ar fud na tíre agus leis an líon mór comhaltaí den Bharra a rannchuidíonn le soláthar seirbhíse ionchúisimh thar ceann Mhuintir na hÉireann. Tuigim go bhfuiltear tar éis ardleibhéal seirbhíse a choimeád ar bun d'ainneoin na laghduithe éagsúla ar thuarastail agus ar tháillí a forchuireadh ar chomhaltaí an Bharra den uair is déanaí i mí Dheireadh Fómhair seo caite. Gabhaim buíochas ó chroí libh as bhur gcuid iarrachtaí.

Sa chomhthéacs seo freisin, is mian liom aitheantas a thabhairt d'obair an chuid mhór gníomhaireachtaí imscrúdúcháin, an Gharda Síochána agus na

ngníomhaireachtaí eile a ndéanaimid idirchaidreamh leo ar bhonn laethúil. Tuigim go fíormhaith an caidreamh maith oibre atá forbartha thar na blianta agus tá áthas orm go bhfuil an oiread sin ionadaithe ó na gníomhaireachtaí sin anseo inniu.

Tá roinnt ceapachán nua laistigh den Oifig luaite agam agus is mian liom, mar fhocal scoir, fáilte a chur roimh na daoine sin atá ag freastal ar an gcomhdháil seo den chéad uair ina róil nua cibé acu mar abhcóidí ionchúisimh nó mar Aturnaetha Stáit. I rith na bliana, ceapadh beirt Aturnaetha Stáit nua: John Hughes i gContae Uíbh Fhailí agus Gerard O'Brien i dTiobraid Árann Thuaidh. I rith na bliana freisin, scoir James Houlihan mar Aturnae Stáit do Chontae Uíbh Fhailí agus guím rath dó agus é ar scor dá oifig.